

Др ДРАГОЈЕ ТОДОРОВИЋ

ЗАХТЕВИ ДЕПУТАЦИЈЕ ОКРУГА ЧАЧАНСКОГ НА ПЕТРОВСКОЈ СКУПШТИНИ У КРАГУЈЕВЦУ 1848. ГОДИНЕ

Догађаји који су по избијању француске фебруарске револуције потресли Европу, нису у самом почетку имали ширег одјека у малој, полузависној Србији. Тек кад је револуционарни талас запљуснуо вишенационалну аустријску царевину, којој мађарска револуција беше уздрмала темеље, кад се тај револуционарни хук приближио границама Србије, и она је делимично увучена у овај велики европски вртлог.

Налазећи се у веома деликатној ситуацији услед интереса великих сила за балкански простор, Србија је морала да поступа веома мудро и одмерено како не би дала повода некој од њих да угрози њену независност.

Ипак, она се доцније уплела у једну акцију за коју се сматрала обавезном — подржала је борбу угроженог српског живља у Војводици.

Ипак, револуционарна 1848. година донела је ондашњем уставобранитељском режиму у Србији доста невоља и на унутрашњем политичком плану: уз акцију прогнаних Обреновића — Милоша и

Михаила — за повратак у Србију, јавили су се све већи раскол и свађа међу самим уставобранитељима.

Затекавши се у Бечу у време револуционарних догађаја, кнез Милош Обреновић је схватио да му општи немири пружају шансу да се поново домогне српског престола. У том циљу отишао је у Загреб, а потом је „пукла вест у Београду да се чак стари кнез појавио у Срему“¹ — због чега су у Кнежевини Србији предузете посебне одбрамбене мере.

Ова акција кнеза Милоша била је предузета с циљем, како су сматрали уставобранитељи, да се охрабре и активирају присталице Обреновића у земљи.

Узбуђење међу уставобранитељима изазвала је вест да се један од уставобранитеља „и то најутицајнији“, народни предвођитељ“ Тома Вучић Перишић дописује са кнезом Милошем, негдашњим најљућим противником. Тројица саветника: Книћанин, Јанковић и Зубан јавно осуде Вучићево држање назвавши га издајничким. „Поносит и бесан, не примајући ни од кога ни мање прекоре, Вучић подноси кнезу „протестацију“ против саветника који су га увредили“² тражећи њихове оставке. Али они, уз подршку осталих чланова Савета, одбију да се повинују овом Вучићевом диктату. Покушај кнеза да измири завађене стране пропао је, што је навело Вучића да се одлучи на нови потез — да поднесе оставку и отворено агитује у народу против „правитељства“.³

У таквој ситуацији, у којој се могао очекивати какав нови Вучићев препад, кнез и Савет доносе одлуку да сазову народну скупштину која би им дала подршку у борби против опасног „предвођитеља“:

Обавештавајући министра унутрашњих дела 16. маја о сазивању народне скупштине, кнез је ову одлуку образложио на следећи начин:

„У садашњем усколебаном стању неке части Европејски држава и неки предела из самог суседства нашег и придобити се могућим још тежим и важнијим политическим остојатељствима, потреба и полза Отачества нашег изискује да се употребе неке изванредне мере ради одржаванија и обезбеђенија нашег внутрењег мира и поредка. Ради општег споразуменија и договора о предмету овом, ја сам у согласију са Советом од 12. ов. № 291 решио: да се позове у Крагујевац за 1. јуни тек. године Земаљски Совет и једна скупштина изабрана по досадашњем начину и састављена из слеђујући членова“.⁴

Тај „досадашњи начин“ предвиђао је састав, избор и број учесника на скупштини. Као и дотада, она се састојала од депута-

та бираних од народа и представника државних и црквених установа које одређује „правитељство“.

Народни представници — депутати бирани су посредним путем по кључу: један депутат на 250 пореских глава. Преко изабраних сеоских опуномоћеника сваки срез је бирао своје депутате, а ови су потом укључени у окружну депутацију која је представљала свој округ у скупштини. При избору депутата полицијска власт није утицала на гласаче. Сељаци су бирали своје опуномоћенике, а ови депутате слободно опредељујући се за људе познате, уважене, способне да се снађу на једном тако бројном и значајном скупу. Окружне вароши бирале су посебно своје депутате, најмање по два, а престоница пет, и то најчешће непосредним гласањем.⁶ Поред депутата које је бирао народ, у скупштину су улазили и представници надлештва и установа: председници окружних судова, окружни начелници, један срески начелник из сваког округа један свештеник мирског и један монашког реда из сваке епархије, два из архидијезезе, сви епископи и митрополит, два официра (из београдског и крагујевачког гарнизона), једно лице из Апелације и једно из Врховног суда.⁷ Новину у саставу ове скупштине представљало је учешће делегата Лицеја и обавезно присуство представника трговаца.

Државни чиновници и свештена лица, мимо оних који су представљали своје установе, нису имали право да се кандидују за депутате скупштине.

На основу тако обављених избора скупштина ће имати 588 народних депутата и 88 представника установа и надлештава.⁸

У округу чачанском, који су тада сачињавали срезови карановачки (краљевачки), студенички, драгачевски и трнавски, изабрано је 32 депутата. По срезовима њихов број изгледао је овако: карановачки — 10, студенички — 5, драгачевски — 10, трнавски — 5 и град Чачак — 2, од представника по положају: председник окружног суда, окружни начелник и начелник среза драгачевског.⁹

Међутим, због неповољних спољнополитичких догађаја датум одржања скупштине померен је, о чему је кнез обавестио министра унутрашњих дела актом следеће садржине:

„Поводом последњи од стране непријатеља Отчества нашег појавивши се обстојатељства, ја сам се побуђен нашао Народну Скупштину, која је за 1-ви идућег месеца јунија опредељена била, отложити до Петрова дне ове године“.¹⁰

У раздобљу од шест година, колико се на челу Србије налазио кнез Александар Карађорђевић а управу земље држали уставобранитељи, ово је био први сазив Народне скупштине.

Уставобранитељи су у том периоду реализовали свој програм: ограничили су власт кнеза и уз њега постали најјачи политички фактор; увели новине на основу Грађанског закона објављеног 1844 године, којим је гарантована неприкосновеност приватне својине, дозвољена слобода трговине, организовано судство, оснажено чиновништво. Свесни своје снаге у односу на кнеза, уставобранитељи нису имали много слуха за народно представништво и даљу демократизацију друштва.

Под таквим околностима народ је све мање имао утицаја на избор представника власти и могућност оцене њиховог рада. Стари начин вођења локалних послова, наслеђен из времена кнежинске самоуправе под Турцима, замењен је чиновничком бирократском управом.

Поред тога, убрзани процес распадања патријархалних заједница на селу довео је до осиромашења инокосних сељака који постају жртве зеленаша.

За све ове и друге појаве, које су нагризале уставобранитељски режим, његови носиоци нису тражили ефикасна и права решења. Од народних депутата се очекивало да упознају кнеза и „правитељство“ са свим тегобама које притискују народ.

Скупштина је отворена на Петровдан, 29. јуна 1848. године (отуда и назив Петровска) у Крагујевцу. Поред приспелих посланика, на скуп је дошао и кнез Александар, затим чланови Савета и министри. Ту се нашла и маса света из околине, највише Гружана које је покренуо „народни предвођитељ“ Тома Вучић Перишић.

После богослужења у цркви, које је држао лично митрополит, посланици су прешли у двориште „Шареног конака“, где их је поздравио кнез добродошлицом рекавши још да их је позвао ради тога „да се у овим бурним околностима Европе владајући у нашој земљи мир и поредак одрже и народна права и слобода, на Уставу земаљском основане, од сваке повреде сачувају и обезбеде.“¹¹

Међутим, кад је отпочео рад Скупштине, међу депутатима наступи пометња и узрујаност. Наиме, Вучић је преко својих Гружана и бројних присталица међу депутатима успео да наметне Скупштини захтев да се реши његов сукоб са противницима. Његове присталице узвикивале су његово име и тражиле да чују ње-

гову реч. Међу саветницима настаје узбуђење и пометња. Покушали су да умире депутате, али без успеха. Осећајући да немају утицаја на Скупштину, а плашећи се да је Вучић не окрене у „опасне воде“, саветници се обрате самом Вучићу молећи га да умири посланике. Свестан да је постао господар ситуације, Вучић даје пристанак, али под условом да одмах поднесу оставке они саветници који су га нападали. Тек кад су обављене њихове оставке и кад је кнез обавестио Скупштину да Вучић остаје у његовој служби, депутати су се смирили и Скупштина наставила рад. Тако је Вучић још једном показао своју снагу и тиме осујетио жељу својих противника да га елиминишу са политичке сцене.

Сутрадан су депутати, на кнежев позив, приступили састављању својих „прошенија“ која су представљала жеље и захтеве народа њиховог округа.

Депутација чачанског округа формулисала је жеље и захтеве свога краја у 24 тачке. У тим захтевима истакнути су проблеми и покренута питања карактеристична и за целу Србију, али и таква која су се тичала само чачанског округа. Како ти захтеви и жеље представљају пресек живота једног краја у одређеном временском периоду, због чега имају посебну вредност, доносимо их изворно и у целини:

„ВАША СВЕТЛОСТ — Милостивејши Господару!

Ми долеподписани, као пуномоћници народа окружија Чачанског подносимо Вашој Светлости жељу вовереног Вашој Светлости народа као што ниже следује.

1., Да се скупштина народна сваке године држи где правитељство за сходно нађе, с тим да се обећање 1842. године у Београду обећано испуни — како би народ чрез представнике своје мого тегобе изјављивати и све оно поправити што на ползу отечества служи, и том приликом стање касе народње да прегледа.

2., Оностранце, који се у јавним службама налазе, никако народ у служби правитељственој нетрпи, но жели да се они одма и од јавне службе удаље, и да се научени синови отечества нашег понамештају који сад безпослено код домова свои и у бедном стању живе, а у бедном стању зато живе што су се потрошили што су год имали док су се до науке и совршенства приуговорили.

3., Чиновници наши да никако не тргују, него то право да се уступи трговцима и житељима отечества. будући се они не могу сматрати за праве чиновнике кад трговину воде, нити они дужности својој соодветствовати могу, нити народу правце дати, кад и сами они упражњавајући трговину народ обмањују и имање народа на веровање узимају, па се догађа да му га никако и неплаћају.

4., Да сваки поданик отечества нашега на сигурност свои добара може из касе новца узети, и премда је то Уредбом дозвољено, опет се

Јо то правило на неке само чиновнике односило, а и то оне чиновнике кои се у високим звањима налазе. Они су из касе правитељствене новце под интерес по $\frac{6}{100}$ узимали и другима по $\frac{10}{100}$ давали и с новцима овим трговину, а на убитак трговаца, водили, но то више да неби било, овде се жеља народа и жеља правде захтева.

5., Чиновници отечества нашег да несмеду имати и куповати добра у туђим отечествима докле се у служби отечественој налазе. Јербо народ у њима нема нити имати може поверења зато што је народ наш неверство и от бив. Књаза Милоша искусио и толико добро народа нашега у туђе отечество однео, зато се и њима веровати неможе, кои год на страни добра купују.

6., Свештенство наше издане височајше Уредбе, нинајмање се непридржава, нити оно ту Уредбу набљудава, и зато је се приметило да они и од просјака опела и друге награде своје наплаћују, а ово се нема одкуд, него људи иду по трговцима, просе за онолико док се пароху труд неисклати, а Уредба заповеда да свештеник оваког сиромаха бесплатно саранити дужан је, а осим тога свештенство усуђује се од народа наплаћивати већу таксу за свјашченосејствије, него му је награда височајше опредељена. И за овај поступак молимо уиме народа да се они ограниче и на испуњавање Уредбе принуде. Осим овога потреба изискује да се дозволи свештенству долазити поради крштења дече кућама народа нашега, а то више зато што су куће нашег народа по 3 и 4 саата од цркве удаљене, и што онако мало дете тешко се на зимном времену донети к цркви може, а то је пре наређено било да се на другим местима крстити не може окром код цркве.

7., Судопроизводство да се уреди да брже судови наши парнице решавају да наши људи не-трпе велике трошкове и дангубе, и то народ тражи да се о томе Књаз и правитељство Његово постара да се пројект за брже суђење сочини и олакшица народу учини.

8., Банкрот да неможе у отечеству нашем бити, нити после страдања свог да с новцима ради, па чије оне биле, док своје поверитеље неподмири, па ма тај дуг и из службе намиривао, јербо овакови банкрот и своје новце сакрити могу па наћи кога пријатеља кои ће му зато код власти јемствовати и да су његови новци код банкрота — казати, и тим поверитеље оштетити а рђавог човека подпомагати.

9., Чиновници вообште да се 66-те точке Устава земаљског придржавају.

10., Да се опомену чиновници на слогу и љубов и да се међу њима, а особито међу великашима партаје одклоне, но сви нека сложно за срећу народа дејствују и о ползи његовој радити труде се, и кои би на раздор пошао, томе сановнику да се строга казна определи.

11., Чиновницима на добра мали се данак наплаћује и колико би требало такви се ненаплаћује, и то да се уреди да се од њи повећи данак на добра наплаћује и каса народња подпомаже.

12., Торбарене по селима да се строго забрани.

13., Сваки чиновник да се опредељеном правитељственом платом задовољи и да од народа нашег као: парничара и криваца мито не узимају, и зато да се строга наредба изда: сваки онај чиновник да се казни кои би то мито узимао.

14., Уредба за Еснафа делање издата да се у свему набљудава осим да се трговцима допусти разнога рода еспапе у дућанима држати и продавати.

ЗАХТЕВИ ДЕПУТАЦИЈЕ ОКРУГА ЧАЧАНСКОГ НА ПЕТРОВСКОЈ СКУПШТИНИ У
КРАГУЈЕВЦУ 1848. ГОДИНЕ

15. Приметио је народ наш да чиновници неки блудочинствују по народу и овога тим поступцима разврашћавају и зао му пример дају, а на бив. Књаза Милоша за такове поступке викало се, а сад се од неки чиновника то рђаво дело чини и народ у негодованије привлачи, и тога ради добро би било да се чиновници од овакови поступака одврате.

16. Да се кметови без довољни узрока нераскмећавају док им се довољни узроци недокажу.

17. Чиновницима да се за дугове суди као и осталом народу.

18. Народња је жеља да се у календар ставе црвена писмена и означи да се трећи дан Дуова и свети Јован Крститељ кои 7. јануара сваке године пада, торжествено празнују и да свештенство у ове дане Божествену службу служе.

19. Кои прељубодејаније учине, у напредак да се строгој казни подвргавају, а да им се меко несуди као што је досада обичај био, небили се тај поступак из народа уклонити и благије сачувати и обдржавати могло.

20. Народ је дознао да чиновници судејски кад се кои од народа за кога дужника пријави и добра му интабулира, после неког времена другога поверитеља на место његово прибележи, а то се све чини кад мито узме, и име првога интабуланта избрише. Ово за велико преступленије сматра и моли да се ово на строго испуњеније правде чиновницима судејским препоручи.

21. Народ Округија Чачанског жели да из округија његовог један од чиновника у Совет намештен буде, будући да има из други округија по 2—3 Советника а из нашег округија нема ниједнога, и зато моли Вашу Светлост да му жељу ову испуни.

22. Адвоцирање код судова наши да се укине, и да се парничари лично суде, како не би имућни неимућнима са адвоцирањем досађивали и оштећавали праведне људе.

23. Кметовима да се с које било стране плата повиси, да би и они осетније у пр. судове долазили и своју дужност испуњавати могли, и кад би им се плата повисила, онда би они точније дужност своју испунили.

24. Од преступника који житородну гору сечу, што се наплате новчане тиче, такова да се примирителним Судовима уступи у касу обществену, а да овај доодак не иде у касу народњу, кад су Уредбом шуме уступљене обштинама.

Ова гореизложена захтевања са жељом народа скопчана подноси сећи Вашој Светлости долеподписани депутирци, с највећим страхопочитанијем Вашу Светлост молим да ова народња захтевања по правди и правци, како би жељи свог народа удовлестворити благоустробнејше смилувала се, учинити благоусрдствије, а нарочито што се скупштине и онострански чиновника тиче. И осим гореименовани захтевања народњи и ово је жеља његова, да војвода Србски Г. Вучић кога је Ваша Светлост у тај велики чин произвела, на своме месту и по жељи народа, као што је и досад био, при Вашој Светлости остане, и да сва својства и качества, која војводи припадају, ужива, као што му је то све од Ваше и народа Србског стране поверено.^{11а} И све обећање од високе порте Народу Србском даровано испуни.

11. јулија 1848. године у Крагујевцу.

Депутати из среза Карановачког

- + Вук Милошевић¹² из Самаила
- + Петар Живчић из Мрсаћа
- + Сретен Новаковић из Карановца
- Сава Станковић из Врдила
- + Ђоко Бранковић из Погорелице
- + Милован Попоречанин из Драгосинаца
- + Стојан Бугарин из Матаруга
- + Јован Веселић из Вранеша
- + Стеван Јанић из Крушевице
- + Марко Бананац из Богутовца

Депутати из среза Студеничког

- + Миљко Бркушанин из Бркуша
- + Аксентије Дражинац из Дражњића
- + Сава Дугалић из Варева
- + Јоксим Сеничанин из Понора
- + Савва Матовић из Полумира

Депутати из среза Драгачевског

- Петроније Поповић из Тијања
- + Павле Зимоња из Горачића
- + Аксентије Котуровић из Дубца
- + Гаврило Илић из Граба
- + Петар Марковић из Властелица
- + Кузман Шолаић из Лисе
- + Василије Стевановић¹³ из Дучаловића
- Младен Протић из Гуче
- Сретен Јовановић из Котраже
- Ристо Јојић из Миросаљаца

Депутати среза Трнавског

- + Симо Ђулумар из Мршинаца
- + Мијаило Ђорђевић из Трнаве
- + Јован Полуга из Парменца
- + Милован Лазовић из Лознице
- + Павле Салемовић из Липнице

Депутати из об. Чачанске

- Иван Трнавац
- Вуле Пантелић

Да је ово од стране депутираца окружија Чачанског истинито написано и подписима имена њихови снабдевано, ми долеподписани надлежним подписима и печатима утврђујемо.

1. јула 1848. год. у Крагујевцу

Председатељ Суда Окружија Чачанског, кавалељер Миленко Ђорђевић

Начелник Окружија Чачанског, кавалељер М. Драгићевић

Начелник Среза Драгачевског, мајор и кавалељер Милован Недељковић.¹⁴

После примљених „прошенија“ свих депутација, у Савету је формирана комисија која је проучила народне жеље и захтеве, систематизовала их у 94 тачке, потом предложила Савету одговарајућа решења. Са малим изменама текста, Савет је тај предлог поднео кнезу, а овај је у форми законског акта објавио свој одговор на „прошенија“ депутата 26. септембра 1848. године.¹⁵

У том одговору није било решења ни за једно кључно питање које су депутати поставили: није донет закон о редовном сазивању Народне скупштине, нису отклоњени узроци повике на чиновнике, није побољшан рад судства, нису нађена решења за отклањање појаве зеленаштва; уопште из одговора се видело да „правитељство“, на челу са кнезом, не намерава да предузме радикалне мере у циљу отклањања тешкоћа и оздрављења економског и политичког живота земље. Задовољне су, додуше, неке ситне же-

ље и захтеви, а у одговорима на кључна питања обећавало се побољшање, давано уверавање да су пропусти познати „правитељству“ најављивано формирање разних комисија или указивано на већ постојеће које треба да убрзају свој посао. Очито, уставобранитеља нису хтели, нити су умели, да изађу из своје колотечине.

Од захтева које је поставила депутација чачанског округа, њих 14 уклопљено је у захтеве осталих округа и добило одговор кнеза, а на 10 захтева овој депутацији кнез је дао посебан одговор. Уз понављање захтева, ти одговори садржали су следеће:

„Окружије Чачанско предлаже, да се банкротима не дозволи пре трговати, него што своје дугове подмире.

На ово ће се народу ови Окружија¹⁷ одговорити, да ће оба ова предмета решена бити у Судијској Комисији.

Окружије Чачанско представља, да се установи, да Чиновници наши не могу имати добра у страним земљама.

Будући да би се оваковим забранењем повредило право слободног располагања са своим имањем, то се молба ова народа Окружија Чачанског није могла уважити.

Исто Окружије предлаже, да се торбарее по селима забрани.

Ово је торбарее по селима обавно забрањено; но будући се из овог зактевања Окружија Чачанског даје закључити, да се Уредба, у смотренију томе постојећа, точно не набљудава; то ће Попечитељство Внутрени Дела своим путем опоменути надлежне власти на строго извршеније исте Уредбе.

Исто Окружије моли, да се Еснафска Уредба у свему набљудава, но само то изјатије да се учини, да трговци могу разног рода еспапе у једном дућану држати и продавати.

Будући ми је Совет поводом овог представленија јавио, да се осим тога налази и једно представленије код њега, које му је Попечитељство Внутрени Дела у смотренију том поднело, како да се исто предложеније Скупштине у сојузу са оним Попечитељства представленијем, од закондателне власти у разсмотреније узме, изради и као додатак к Еснафској Уредби, у надлежној форми закона изда; то ће Попечитељство Внутрени Дела о овоме Народ касителног Окружија у следству преднаведеног предложенија његовог за сад извести.

Окружије Чачанско тужи се, да Чиновници Судијски чине преваре у интабулацијама, записујући у старији ред оне поверитеље, који су се доцније пријавили.

У следству тога јавио Ми је Совет, да је он оној истој Комисији, коју је одредио за устројеније Народне Скупштине, такође наложио: да она и против поменути злоупотребленија Чиновника Пројект Уредбе изради и закондателној власти у своје време поднесе, која ће, кад се одобри, нуждна о томе правила у уредбеној форми објавити.

Исто Окружије моли, да се Чиновници вообште придржавају 66. тачке Устава земаљског.

На ову тачку одговорит' ће Попечитељство народу Чачанског Окружија, да су Чиновници не само ове 66. тачке него и свију остали, које Устав земаљски прописује, придржавати се дужни, и да ни један Акт или Уредба од страна Правитељства нису Чиновнике одрещили од овог

законитог обезбедителства; а међу тим ако је који Чиновник у чему противу тога поступио, сваком је отворен пут, да га за то тужи надлежном Суду, или да то неговој предпостављеној власти до знања достави, да ова потоме оно што би нуждно било предузме.

Окружије Чачанско тужи се, да Чиновници блудочинствују.

Против овог порока, као и противу други подобни неваљалства, постоји Уредба од 17 Марта 1842 год. № 373/264 (чл.8) Кои се дакле у томе увати, имат' ће се строго по Уредби казнити.

Исто Окружије тужи се, да Судови благо осуђују случајеве прељубодејанија, и зато предлаже, да се из призренија на благочестије овакови случаи од сада строжије казне.

Са овом жељом народа Окружија Чачанског соглашавајући се, Ја сам сходно изјављеном Ми у том мненију од стране Совета за нуждно нашао решити: да се Судовима заповеди, да одсала случаје прељубодејанија строжије него до сада казне.

Окружије Чачанско предложило је, да се од Чиновника на њихова добра већи данак него до сад наплаћује.

У смотренију овом нуждно расположење од стране Правитељства учињено је Уредбом од 12 Марта 1841 год. № 291/128 (чл. 5) и тако се надлежне власти овом само опомињу на точно набљудавање ове постојеће Уредбе, обраћајући свој позор на то, да се они Чиновници, који може бити нису до сад понадлежности данак на своја добра плаћали, да одсала плаћању таковог соразмерног данка подвргнути буду, сходно духу исте Уредбе. Но да се не би опет Чиновницима, при оваковом поступању право оно, по ком су они од плаћања данка на главу ослобођени, нарушило, и да би се управ знало, колико ће се њима од оног на њи по общтој соразмерности удареног данка у име главнице, коју не плаћају, одбијати, то сам у согласију са Советом за добро нашао одредити, да се у овом случају Чиновницима у главницу сваком по 2 талира рачуна тако, да Чиновник дужан буде сходно горепонутој Уредби данак по оној соразмерности, по којој и остали житељи Србије плаћају, давати с одбитком по 2 талира у име главнице од које је ослобођен.

Исто Окружије предлаже, да се Чиновницима за дугове суди као и осталом народу.

На ово ће Попечитељство Внутрени Дела одговорити Окр. Чачанском, да се и сад набљудава једнак начин суђења, и над Чиновницима и над осталим народом у смотренију потраживања и досуђивања дугова. Но што се тиче извршенија пресуде, ту, будући да постоје Уредбена правила од 17 Марта 1842 год. № 374/264 о наплаћивању дугова од Чиновника чрез заустављање известне части плате њихове, могле су надлежне власти иста правила погрешно разумевајући, разлику између чиновника и осталог народа чинити, због чега сам такође и Совету препоручио, да Ми овај толковање истог закона у форми надлежној поднесе, који кад се издало буде, саопштит' ће се и целом народу.¹⁸

Како се из самог одговора кнежевог види, ни захтеви депутације округа чачанског нису добили праве одговоре, нити очекивана решења. Све се сводило на обећања. Остало је све по старом још десет година, до Светоандрејске скупштине која је збацила кнеза Александра Карађорђевића и срушила уставобранитељску олигархију.

ЗАХТЕВИ ДЕПУТАЦИЈЕ ОКРУГА ЧАЧАНСКОГ НА ПЕТРОВСКОЈ СКУПШТИНИ У
КРАГУЈЕВЦУ 1848. ГОДИНЕ

Н А П О М Е Н Е

1. Јован Милићевић, „Петровска скупштина 1848. године“, Историјски гласник, 1—2/1959, стр. 43, 44.
2. Слободан Јовановић, „Уставобранитељи и њихова влада“, Београд, 1925, страна 186.
3. Јован Милићевић, наведени чланак, стр. 45.
4. Датуми су по старом календару.
5. Архив Србије (АС), Министарство унутрашњих дела (МУД), Полицајно одељење (П), П, 1, 1848.
6. Јован Милићевић, наведени чланак, стр. 47.
7. АС, МУД, Деловодни протокол 1848.
8. Јован Милићевић, наведени чланак, стр. 47.
9. АС, Министарство иностраних дела (МИД), Внутрено одељење (V), I, 352, 1848.
10. АС, МУД, П, П, 1, 1848.
11. Србске новине, бр. 63 од 6. јула 1848.
- 11-а Као што се види из овог захтева, депутација Округа чачанског подржавала је отворено „народног предводитеља“, Тому Вучића Перишића.
12. Крстом су означени неписмени депутати.
13. Првобитно је за депутата среза драгачевског био изабран Аксентије Пантелић, кмет општине дучаловићке (АС, МУД, П, П, 1, 1848).
14. АС, МУД, V, I, 352, 1848.
15. „Зборник закона и уредаба“, књ. IV.
16. Тадашње „правитељство“ и кнез и овде најрадије употребљавају назив административне јединице, мада се радило о депутацији, а не о окружном начелству.
17. Овде је употребљена множина, јер се у претходној тачци налазио захтев депутата једног округа — „да се закон Грађански за Србију сачини по духу нашег народа“ — на који је дат идентичан одговор — да се упути „Су-дејској Комисији“.
18. Зборник закона и уредаба, књ. IV, стр. 195—198.

The conference was held in Santa Fe, New Mexico, from August 1-5, 1954. The participants included representatives from the United States, Canada, and Mexico. The main theme of the conference was the history of the American West, with particular emphasis on the role of the cowboy and the frontier. The conference was organized by the American Historical Association and the Western Historical Association. The program included a series of lectures, a round-table discussion, and a field trip to the Pecos National Monument. The lectures were given by leading scholars in the field of American history. The round-table discussion was moderated by the conference chairman, and the field trip was led by a local historian. The conference was a success, and it provided an excellent opportunity for scholars to discuss their work and to share their ideas. The conference report is a summary of the proceedings, and it provides a valuable resource for anyone interested in the history of the American West.

